

Выкарыстанне гэтых тэхнічных сродкаў дазваляе значна павысіць эфектыўнасць навучальнага працэсу, стымуляваць і кантраляваць працу кожнага студэнта на занятках, зрабіць навучанне наглядным, набліжаным да рэальнай сітуацыі кантактаў на замежнай мове.

Методыка работы ў лінгафонным кабінете (ЛФК) ужо даволі добра вывучана. Неабходна адзначыць, што выкарыстанне ЛФК дазваляе ў некалькі разоў павялічыць час вусна-моўнай дзейнасці кожнага навучэнца, арганізаваць фронтальную работу выкладчыка з усёй групай і кантроль за выкананнем задання студэнтамі, не перапыняючы іх работу. ЛФК можа з поспехам выкарыстоўвацца ў навучанні ўсім відам моўнай дзейнасці і аспектам мовы.

Работа з дыяфільмамі і слайдамі ўключае тры этапы: пераддэманстрацыйны, дэманстрацыйны і паслядэманстрацыйны. На пераддэманстрацыйным этапе здымаюцца моўныя цяжкасці ва ўспрыманні тэксту да прагляду дыяфільма, уведзяцца і замацоўваюцца новыя словы, паўтараюцца неабходны граматычны матэрыял. На этапе дэманстрацыі, у залежнасці ад падрыхтоўкі навучэнцаў, можна рэгуляваць як тэмп чытання тэксту, так і працягласць дэманстрацыі кадраў. Мэтазгодна даваць на дошцы моўныя апоры ў выглядзе ключавых слоў. Правяраць разуменне зместу дыяфільма можна пры дапамозе практыкаванняў на пытанні і адказы, пераказу зместу асобных кадраў альбо ўсяго фільма. Работа над дыяфільмам можа быць завяршана яго агучваннем у ролях, тэматычнымі маналагічнымі выказваннямі па яго зместу, вуснімі альбо пісьмовымі сачыненнямі па тэме фільма.

У апошні час у навучальным працэсе пачалі выкарыстоўвацца такія тэхнічныя сродкі, як відэамагнітафоны і камп'ютэры. Відэазапіс дазваляе стварыць у навучанні дынамічную агучную нагляднасць, дае аператыўную аўдыёвізуальную апору актывізацыі моўнай дзейнасці на занятках. Вучэбныя відэакліпы могуць выкарыстоўвацца для ілюстравання моўнага матэрыялу, стварэння праблемных, сюжэтных, сцэнарных сітуацый, знаёмства з лінгвакраізнаўчымі рэаліямі і г.д. Асобую каштоўнасць маюць відэазапісы, падрыхтаваныя навучэнцамі і выкладчыкам. Аднак такія запісы патрабуюць вялікай падрыхтоўчай работы: падбор сітуацыі, сюжэта, сцэнарыя, адбор і засваенне моўнага матэрыялу і інш. Гэта можа быць экскурсія па горадзе ці музеі, спектакль на замежнай мове, дыскусія, абмеркаванне

якіх-небудзь праблем і г.д. На этапе вучэбнай работы з відэазапісам можа выкарыстоўвацца тая ж методыка, што і пры рабоце з дыяфільмамі.

Камп'ютэр з'ўляецца выдатным і вельмі эфектыўным сродкам арганізацыі самастойнай работы навучэнцаў, асабліва ў працэсе трэніровачных практыкаванняў з моўным матэрыялам. Гэтым вызначаецца і тып заданняў пры рабоце з камп'ютэрам:

- 1) практыкаванні на запаўненне пропускаў;
- 2) практыкаванні для самакантролю на валоданні лексікай;
- 3) тэстыраванне з выбарам аднаго правільнага адказу з серыі магчымых;
- 4) дыялог з камп'ютэрам у выглядзе адказу на пытанні з наступным кантролем.

Грынчык М.М.,
докт.філал.наук,
прафесар

КУРС ГІСТОРЫІ ЛІТАРАТУРЫ Ў СІСТЭМЕ Вывучэння культурнай спадчыны народа

Калі зыходзіць з найбольш апрабаванага тэзіса аб маральна-этычнай аснове духоўнай культуры і чалавечай цывілізацыі наогул, то відавочна, што першаступенная роля належыць тут мастацкай літаратуры. Менавіта ў літаратуры фарміруюцца найбольш узнёслыя і даходлівыя жыццёвыя ідэалы, найбольш каштоўныя і трывалыя рысы нацыянальнага менталітэту.

Вось чаму вывучэнне курса гісторыі роднай літаратуры ў сучасных умовах набывае асаблівае значэнне. У першую чаргу неабходна ўлічваць яе непарыўную сувязь з вуснапаэтычнай творчасцю, а таксама з дэмакратычнымі традыцыямі сусветнай літаратуры, якая сінтэзуе вышэйшыя гуманітарныя здабыткі іншых, у першую чаргу славянскіх літаратур. Пагэтаму ўся сістэма выкладання гісторыі нацыянальнай літаратуры ў ВНУ павінна быць цесна скаардынавана з вучэбнымі праграмамі адпаведных гуманітарных курсаў і дысцыплін.

Па сутнасці выкладанне курса гісторыі беларускай літаратуры, як і мовы, павінна весіцца ў кантэксце аналагічных ці блізкіх працэсаў

блізароднасных народзў і культур. Толькі на фоне сусветнай літаратуры можна пераканаўча раскрыць непаўторнасць і самабытнасць нацыянальнай літаратуры, пераканаўча вызначыць той уклад, які нясе яна ў скарбніцу культуры свсту ўвогуле. Адсюль вынікае, што зыходным крытэрыем сапраўднага прафесіяналізму з'яўляецца гуманітарная эрудыцыя выкладчыка, яго свабодная арыентацыя ў блізкіх ці паралельных культуралагічных працэсах іншых, асабліва су-седніх народаў (напр., сялянская праблематыка, самабытнасць вобразна-паэтычных структур і інш.).

З антычных часоў сапраўдная літаратура з'яўлялася свосааблівай "партыяй народа", выяўленнем яго гуманістычных мар і імкненняў. Калі ж яна губляла гэтыя функцыі і становілася выказніцай вузкапартыйных ці нацыяналістычных інтарэсаў, яе выхаваўчы патэнцыял значна знікае. Таму грамадзянская пазіцыя лектара, яго асабістае стаўленне да актуальных грамадскіх праблем - істотная перадумова прафесіяналізму і навуковасці ў сучасным разуменні. Прынцыповасць, навуковая аб'ектыўнасць неабходны пры разгляде праблемных пытанняў гісторыі літаратуры, яе вяршынь і пераломных этапаў. Скажам, вытокі беларускага рэнесансу ХУ - першай паловы ХУІ ст. ці так званы "паскораны працэс" беларускай адраджэнскай літаратуры ў пач.ХХ ст., тэорыя "вершаў беларускага складу" М.Багдановіча, умацненне рамантычных тэндэнцый у беларускай паэзіі перыяду вайны і інш. Раскрыццё гэтых пытанняў патрабуе асабліва глыбокага аналізу сацыяльна-эстэтычных, ідэалагічных і іншых фактараў, умения пранікнуць у псіхалогію творчасці, індывідуальную манеру і г.д. Карацей, у працэсе складаных гісторыка-літаратурных з'яў неабходны ўсёбяковы комплексны падыход да праблем літаратурна-творчых, эстэтычных як сродку выяўлення духоўнай культуры на розных гістарычных этапах, цесна звязаных з грамадзянскай гісторыяй народа.

Не апошній, а магчыма важнейшай адзнакай сапраўднага прафесіяналізму лектара з'яўляецца і яго маральнае аблічча, яго адданасць справе выхавання студэнцкай моладзі як будучага рэзерву нацыянальнай інтэлігенцыі. Адданасць справе, вернасць свайму прафесійнаму абавязку, бо "немагчыма быць паразітам і патрыётам ні адначасова, ні пачаргова" (М.Е.Салтыкоў-Шчадрын). І гэта адназначна: маральнае аблічча лектара, яго адданасць сваёй

справе, усведамленне свайго абавязку перад грамадствам, вера ў творчы патэнцыял новых пакаленняў сваіх суайчыннікаў надае вучэбна-выхаваўчай рабоце сапраўдную маштабнасць і эфектыўнасць.

Варапасва В.С.,
канд.пед.навук,
дацэнт

КУРС "СУСВЕТНАЯ ДЗІЦЯЧАЯ ЛІТАРАТУРА": НОВЫ ПАДЫХОД У ВІБАРЫ І ПАДАЧЫ МАТЭРЫЯЛУ

Курс "Сусветная дзіцячая літаратура" з'яўляецца адным з важнейшых у падрыхтоўцы спецыялістаў, якія будуць працаваць з дзецьмі. Мы разглядаем літаратуру, па-першае, не столькі як вучэбны прадмет, колькі як мастацтва, як галіну мастацкай творчасці, у тым ліку і дзіцячай. Па-другое, як адно з мастацтваў у яго непарыўнай сувязі з іншымі. І не ў сэнсе традыцыйных міжпрадметных сувязей, часам знешніх, а з пункту гледжання глыбіннай роднасці мастацтваў, адзінства іх паходжання, агульнасці ўздзеяння на чалавека, агульнасці асноўных заканамернасцей стварэння і ўспрымання мастацкіх вобразаў. А гэта дае падставу сур'ёзна ставіць і пытанне аб адзінстве прынцыпаў і метадаў выкладання розных мастацкіх дысцыплін.

Спецыфічнасць дзіцячай літаратуры і чытачоў патрабуе бездакорнага ведання і твораў, і дзіцяці. Навучыць студэнтаў арыентавацца ў патоку выдаваемай літаратуры, адбіраць якасна лепшае -- задача складаная і важная, бо, як ствяджаў В.Бялінскі, "лепш нічога не чытаць, чым чытаць дурна выбранае творы". У першым выпадку будзе проста інфантаільны чалавек, а ў другім -- з дрэнным густам, скажоным светапоглядам. Пераход жа на новыя вучэбныя планы, зліццё курсаў "Гісторыя дзіцячай літаратуры", "Руская савецкая дзіцячая літаратура", "Літаратура народаў СССР", "Замежная дзіцячая літаратура" (асобна вылучаецца толькі "Беларуская дзіцячая літаратура", бышам яна не ўваходзіць у сусветную) пры змяншэнні колькасці гадзін значна ўскладнілі праблему адбору матэрыялу выкладчыку, засваення яго студэнтамі. Дзіцячая літаратура, пабудаваная на розных